

7. maj 2020

FM 2020/36

Vi fremsætter hermed følgende forslag til forespørgselsdebat i henhold til § 36 i forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til forespørgselsdebat om, hvordan vi som land kan optimere retten til at bestemme forhold, hvad angår forsvarspolitik, sikkerhedspolitik og udenrigspolitik. Dette ikke mindst set i lyset af, at det er ønskeligt, at vi i Grønland får et større udbytte af vort lands geopolitiske placering.

(Demokraternes Inatsisartutgruppe)

Begrundelse

Den nuværende konstruktion i Rigsfællesskabet giver os ikke direkte indflydelse på beslutningsprocesser, når Kongeriget Danmark diskuterer forhold, der vedrører Grønland. Vort land har de sidste måneder fået kæmpe opmærksomhed, fordi den amerikanske præsident i sommer ytrede ønske om at købe Grønland. Denne tanke har dog ingen gang på jord. Vort land og dets befolkning kan ikke købes.

Siden præsidentens udmelding om køb er der sket flere tiltag fra det amerikanske diplomatis side. Vi har for ganske nylig haft flere besøg i form af diplomater, som har mødtes med såvel folkevalgte som medlemmer af Naalakkersuisut.

Og her i april 2020 er det blevet offentliggjort, at USA og Grønland har indgået en større samarbejdsaftale, der medfører, at USA vil investere omkring 83 millioner kroner – primært i form af rådgivning – på udvalgte områder i Grønland.

Man skulle på den baggrund tro, at interessen for Grønland er blevet større. Men sandheden er vel, at den amerikanske geopolitiske interesse for vort land har eksisteret i årtier. Under 2. verdenskrig nød vores befolkning godt af det direkte samarbejde med USA. Dette samarbejde var nødvendigt, fordi Danmark blev okkuperet af Tyskland. Samarbejdet med USA gav den grønlandske befolkning indblik i, at der var en verden uden for Danmark. Og med samarbejdet fulgte nye varer og bedre priser for fiskene. USA har efter 2. verdenskrig etableret flere baser, og har i dag stadig Thule Air Base.

Grønlands geopolitiske betydning er igen blevet et centrum i verdenspolitik, idet besejlingen af nordvestpassagen snart bliver mulig. Derudover antages det, at for eksempel Rusland er ved at udbygge deres tilstedeværelse i det arktiske område samtidig med, at andre lande også viser interesse. Blandt andet som følge af den store amerikanske interesse for i Grønland har den danske udenrigsminister været i Grønland. Den danske minister ønsker at styrke samarbejdet med vort land. Når man fra dansk side siger, at samarbejdet skal styrkes, hvad mener man så?

Set med grønlandske øjne står Danmark praktisk taget alene med retten til at træffe beslutninger vedrørende Grønland. Det er nemlig Danmark, der har det sidste ord at sige, når det gælder politik om sikkerhed, forsvar og udenrigsforhold vedrørende Grønland. Danmark kan altså ikke stå stærkere i samarbejdet.

Retten til at have vetoret til forhold, der måtte gælde forsvars- sikkerheds- og udenrigspolitiske forhold har Danmark anvendt flere gange. Et af de seneste eksempler herpå er den hensigtserklæring om samarbejde om handel som Grønland indgik med Island og Færøerne. Denne hensigtserklæring blev af Danmark erklæret ugyldig med henvisning til, at den ikke opfyldte formelle krav.

Et samarbejde om handel med lande som Island og Færøerne kan dog ikke bringe Grønland eller Danmark i en farlig situation, hvad angår forsvar og sikkerhed.

Denne sag viser med al tydelighed, at Grønlands frihed til at handle med andre lande er begrænset. Dette er et tilbageslag i kampen for at gøre sig uafhængig af bloktilskuddet fra Danmark. Sagt anderledes, så bliver Grønlands mulighed for at udvikle sin økonomi isoleret med baggrund i de begrænsede muligheder som den nuværende rigsfællesskabskonstruktion giver.

Det er de grønlandske folkevalgtes fornemmeste opgave at skabe økonomisk vækst i Grønland, men dette kræver, at vi skal kunne indgå samarbejdsaftaler med andre lande.

Tiden er derfor inde til at Grønland stiller krav om, at Naalakkersuisut og dermed Inatsisartut skal kunne beslutte forhold, der vedrører Grønland. Og det gælder alle forhold – også forhold, der vedrører forsvars-, sikkerheds- og udenrigspolitik. Konstruktionen i Rigsfællesskabet er ikke tidssvarende og er ikke i overensstemmelse med den nuværende verdenssituation.

Det er den grønlandske befolkning, der lever ud fra de økonomiske rammer, som landet giver. Det er disse økonomiske rammer, der bestemmer, hvad der skal gælde i Grønland. Derfor skal Grønland være den, der træffer beslutningerne, der vedrører Grønland i enhver henseende og nyde de fordele, der måtte udspringe af de aftaler, der indgås om Grønland.

USA har igangsat flere tiltag for at indgå i et tættere samarbejde med Grønland. Dette samarbejde ønsker USA skal ske mere direkte med Grønland – altså uden om Danmark. Denne nye tilgang bifalder vi fra Demokraterne, og vi tilslutter os derfor med glæde den udtalelse, som Formanden for Naalakkersuisut kom med i forbindelse med de 83 millioner kroner, som USA har valgt at investere her i landet. Formanden for Naalakkersuisut sagde:

”Det tager tid at udvikle tættere relationer med andre lande. Men denne gode nyhed bekræftes, at vores arbejde på, at opbygge en konstruktiv relation med USA bærer frugt. Det er positivt, at det øgede samarbejde mellem Grønland og USA kommer til udtryk i et konkret resultat i form af bevillingen til

projekter i Grønland.”¹

Mange har reageret på interessen fra USA og har sagt, at det at indgå samarbejde med USA vil være at sænke velfærden i Grønland. Nogle påstår endda, at den grønlandske særegenhed og grønlændere som folk vil forsvinde i samarbejdet med USA.

Hvem siger, at tilhængere af et tættere samarbejde med USA vil give afkald på den grønlandske velfærd? Har mange grønlændere ikke allerede tabt deres sprog og oprindelige værdier? Ikke fordi vi er i Rigsfællesskab med Danmark men på grund af, at den moderne kultur også påvirker livet i Grønland. Der foregår en massiv skræmmekampagne for, at Grønland ikke skal formaste sig til at arbejde for at tage ansvar for egne forhold. Dette uanset om man fortsat vil have tæt samarbejde med Danmark i fremtiden.

Debatten bliver af modstanderne af de nye muligheder fordrejet til et enten eller.

Mange frygter nemlig, at retorikken ”USA first” vil ramme Grønland hårdt og uden nogen fordel for landets befolkning. Men må jeg ikke stilfærdigt spørge, hvem der i dag får størst fordel af vort lands geopolitiske betydning. Er det Grønland eller Danmark?

Grønlandske politikere har i dag ikke adgang til alle informationer, der vedrører Grønland, når Danmark handler eller laver aftaler med andre lande. Det er Danmark suverænt, der høster fordele af Grønlands geopolitiske betydning.

Grønland og Rigsfællesskabet står derfor i en ny situation. Det er nu, at der skal indgås dialog og træffes en aftale mellem Grønland og Danmark om de interne forhold. Rigsfællesskabet kan på sigt ikke overleve sin nuværende konstruktion. Den kræver en fornyelse for at overleve sig selv.

Det er nu, at vi i Inatsisartut skal have en fælles stillingtagen med hensyn til, hvad vi vil i Grønland. Grønland skal have en strategi om landets fremtidige politik, hvad angår de geopolitiske forhold. Hvordan vil man udvikle Grønland og hvad kan Grønland tilbyde i forhold til omverdenen og hvem skal vi samarbejde med?

Det skal vi have ændret på. ”Greenland first” må være princippet. Men det ene udelukker ikke det andet og derfor kan et fornyet samarbejde redde forholdet mellem Grønland og Danmark, hvis det er det man ønsker.

Den nuværende konstruktion for Rigsfællesskabet er isolatorisk og dermed en spændetrøje for vort lands udvikling. Vi skal derfor indlede et arbejde for at få en samlet grønlandsk strategi og indgå forhandlinger med Danmark, men også med USA for at vi som et særegent folk med eget land kan få bestemmelsesret for forhold, der gælder vort land. Også selv om det måtte blive i en anden

---

¹ https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Nyheder/2020/04/2304_civile_midler

konstruktion af rigsfællesskabet med Danmark og Færøerne.

Jeg mener, at vi som politikere har pligt til at kræve, at vi skal kunne arbejde for at højne velfærden herhjemme. Hvis dette kan fremmes ved et tættere samarbejde med USA eller andet land, så er det det vi skal afdække. Målet er ikke, at Grønland skal væk fra samarbejdet med Danmark. Målet må være, at Grønland skal drage mest mulig nytte af sine egne forhold først.

Med disse ord ønsker jeg alle en sober og konstruktiv debat.